

Interpretacja obrazów na lekcjach języka polskiego z wykorzystaniem wiedzy z zakresu ekologii

Trzy ścieżki interpretacji: kontrast, reprodukcja, nowe odczytanie obrazu.

Dzięki kontrastowi uczeń będzie w stanie lepiej zrozumieć proces „jak było, jak może być”. *Dziwny ogród* Józefa Mehoffera [1] odznacza się jaskrawymi barwami, bujną roślinnością i świetlistością, która wskazuje na upalne lato. Natomiast obraz Zdzisława Beksińskiego [2] pełen jest zimnych barw. Równo ścięte drzewa wskazują na ingerencję człowieka, co może być dodatkowym aspektem przy omawianiu lekcji.

(1)

(2)

(3)

(4)

Z okazji Dnia Ziemi w 2020 roku Muzeum Narodowe w Warszawie zorganizowało kampanię klimatyczną, w której zmodyfikowano dzieła słynnych polskich malarzy, np. *Bociany* Józefa Chełmońskiego [3]. To doskonały materiał do wykorzystania na lekcjach. Modyfikacja obrazu [4] pozwala dostrzec elementy, na które wcześniej nie zwracano uwagi. Jednocześnie taka ingerencja wpływa na emocjonalny odbiór dzieła – piękna przyroda została zniszczona.

Istotne jest, by dzieła malarskie móc odczytać na nowo w kontekście ekologii. Obraz *Ruiny klasztoru Edelna* Caspara Davida Friedricha [5] oprócz tego, że przedstawia opuszczone zgromadzenie, wyraźnie podkreśla obecność natury, która "opanowuje" pozostałości cysterskiego klasztoru. Istotna w odbiorze dzieła jest też skala. Roślinność jest tak wysoka jak budynki, a w zestawieniu z małym domem i dwójką mieszkańców widać, jak wysokie są drzewa.

(5)

(6)

(7)

Surrealizm to nurt w sztuce, który można wykorzystać w interpretacji ekologicznej. *Statek motyli* Salvadora Daliego [6] można odczytywać jako postrzeganie natury w wytworach człowieka. Jest to również marzenie by była ona wszechobecna. Natomiast *Oceaniczna Orkiestra* Tomasa Sętkowskiego [7] może zwrócić uwagę na wykorzystywanie zwierząt przez człowieka w celach komercyjnych i zarobkowych.

Wszechogarniająca natura obecna jest na obrazie rokoka Jeana-Honoré'a Fragonard'a *Huśtawka* [8]. Panna w centrum obrazu jest najbardziej widoczna i oświetlona. W mroku pozostają rzeźby i mostek, a dwaj służący wtapiają się w tło. Dama, huśtając się, „wyszła” z dworskiego świata i uczestniczy teraz w świecie przyrody. Zespolenie z naturą można dostrzec na obrazie Dantego Gabriella Rossetiego *Sen na jawie* [9]. Dodatkowym aspektem przy omawianiu tego obrazu pozostaje fakt, że modelka celowo pozowała w zielonej sukni.

(8)

(9)

(10)

(11)

Giuseppe Arcimboldo był malarzem tworzącym ekscentryczne portrety (i nie tylko), które składały się z martwej natury [owoców, warzyw, kwiatów] ułożonych w taki sposób, by tworzyć twarze lub inne kompozycje. Warte zauważenia jest jednoczesna obecność i nieobecność człowieka na tych obrazach. Pierwszy obraz nosi tytuł *Wiosna* [10] i jest niejako personifikacją tej pory roku, z drugiej strony nie ma tam człowieka, a jedynie kwiaty. Drugi obraz *Vertumnus* [11] ma bezpośrednie nawiązania polityczne. Obierając jednak inną drogę, można odczytać to dzieło jako *hołd* złożony naturze i jej plonom [warzywa, owoce i zboża, które się tam pojawiają żywią człowieka i są mu niezbędne].

Obrazy Hilarego Krzysztofiaka [*Papierowe kształty VI* [12], *Zszywane chmury II* [13], *Ogród rzymski* [14]] mogą stać się pretekstem do rozważań nad tematem zanieczyszczenia środowiska. Użycie metalicznych kolorów oraz niezwykle precyzyjne oddanie faktur kojarzących się z metalem, sztucznym materiałem oraz zestawienie ich z tytułami dzieł zachwyca odbiorcę, nakłania go do podjęcia refleksji nad otaczającą go przestrzenią. Omawianie tych obrazów najlepiej połączyć z historią autora oraz regionu, z którego pochodził (Katowice). Ten dodatkowy kontekst nie tylko rozszerzy możliwości interpretacyjne, ale i stanie się przestrzenią do rozmów na temat rzeczywistości oraz problemów, trudności, zniszczeń, jakich człowiek dokonał na terenach szczególnie mu bliskich.

(12)

(14)

(13)